

BAGI BARNABÁS (16 éves)

Nagyszüleim mesélték – családi történet a kommunista korszakból

A Gloria Victis Alapítvány pályázatának

II. helyezette

„A kereszténység lényegét egy szóval is jellemezhetném: szeretet.”

Bulányi György

Amikor a nagymamám kirándulni vitt Budapestre és környékére, gyakran hallottam tőle: „Ide sokat jártunk gyerekkoromban, Gyuri bácsi hozott el.” Amikor angolul kezdtem tanulni, nagyi azt mondta: „Engem Gyuri bácsi tanított angolra, miközben bémálkozásra is készített.” Amikor a középiskolát kezdtem, nagymama nagyon örült és ezt mondta: „Gyuri bácsi is piarista volt, ott jó helyen leszel.”

A legfurcsább az volt, amikor egyszer sorban álltunk a hullámvasútnál és mama ott is azt mondta: „Ide is Gyuri bácsi hozott el, de ide csak egyszer, mert rosszul lett a hullámvasúton.” Mikor ennek a dolgozatnak a megírásához hozzáláttam, megkértem mamát, hogy meséljen a kommunizmusról. Így kezdte: „Gyuri bácsi...”

Gyuri bácsi mama apai nagybátyja volt. Teljes neve: Bulányi György. Piarista pap, magyar-német szakos tanár volt. 1919-ben született Budapesten. Mire az én dédnagymamám és dédnagypapám összeházasodtak és a nagymamám megszületett, ő már felszentelt pap volt. Dédnagymamám, aki idén tavasszal hunyt el, 95 éves korában mesélte,

hogy katolikus fiatalokat fogott össze kisebb csoportokba, úgy tanította őket. Prédikált templomban is, de főként az egyetemisták tanítása érdekelte.

A nagymamám még nagyon kicsi volt, amikor Gyuri bácsi a papi tevékenységéért börtönbe került. Ez volt az első bebörtönzése. A kommunista rendszernek nem Gyuri bácsi volt az egyetlen áldozata családukban. Dédnagymamám apukája, nagymama anyai nagypapája, Alexander Pekni, a kommunisták üldözése miatt menekült Magyarországra az I. világháború utolsó évében, mert Szovjet-Oroszországban földbirtokosként nem lehetett maradása. Az ő elmondásai és az akkori események kapcsán tudták, hogy aki a kommunisták kezébe kerül, azért egyet lehet tenni, imádkozni. Így, amikor Gyuri bácsi börtönbe került, családtagjai, tanítványai és paptársai mind imádkoztak.

Gyuri bácsi első bebörtönzése hosszan tartott. Mama mesélte, hogy ő már elkezdte az általános iskolát, amikor egyszer valaki kopogott a Haris közeli lakásuk ajtaján és amikor ajtót nyitott egy nagyon sovány bácsi állt az ajtóban, akit azelőtt soha nem látott. Apukája örömeiben felkiáltott: „Gyurka bátyám!” Ettől kezdve lett Gyuri bácsi az ő élete részévé.

Gyuri bácsi sokszor aludt náluk. Dédnagymama a kedvére főzött. A furcsa az volt, hogy nem nagyon ment el otthonról, de ha elment, hetekig nem jött vissza. Később tudatosult mamában és a hűgában, ez azért volt, mert többen, mindig máshol bújtatták. Egyszer még dédnagymamát is elvitték az AVO-sok miatta. Gyuri bácsi akkor nem volt náluk. Csengettek, és két férfi őt kereste. Dédmama volt otthon mamával és a hűgával. Mondta, hogy nem tudja, hol van. Erre két férfi közölte, hogy el kell vinniük dédmamát. Dédi elköszönt a gyerekektől, betett egy könyvet a táskájába és elment a két férfival. Egy nagy ház alagsorában, egy olyan helyiségbe kellett leülnie, ahol egy asztal és egy szék volt. Dédi tudta az apukájától, hogy nem szabad félnie ilyenkor, mert a félelem a legrosszabb, ezért ő elővette a könyvet, amit vitt és elkezdett olvasni. Órákig olvasott. Egyszer egy tiszt berontott és elkezdett vele üvölni, hogy miért nem fél. Azonnal megöli és nem látja a gyerekeit, hogyha nem fél. Dédi nem szólt semmit, csak nézett a férfira. Akkor felkísérték az alagsorból és elengedték.

Ettől az esettől kezdve nagyon óvatosnak kellett lenni, mert dédiék tudták, hogy figyelik őket. Ez teljesen egyértelmű volt, hiszen rendszeresek voltak a „hivatalos látogatások”, amikor két-három férfi ment hozzájuk és kérdezgette dédiéket, hogy hogyan élnek, kik tartoznak a családba, kikkel és mikor találkoztak. Amikor ezek a férfiak jöttek, dédi

azt mondta mamának: „Menj az utcára játszani! Ha látod Gyurkát, mondd meg, most ne jöjjön, majd később!”

Aztán Gyuri bácsi egyszer nem jött többet. Mama mesélte, hogy akkor nem mondták meg, hogy miért. Dédi és a sógornője viszont sokat utaztak. Véres ruhákat áztattak a fürdőszobában, majd mostak vasaltak, és csomagokkal újra utaztak. A családból a gyerekeknek nem mondtak semmit, erről nem szabadott beszélni. Ma már tudják, hogy Dédi és Kamilla néni, Gyuri bácsi legidősebb nővére a börtönbe mentek Gyuri bácsi után.

Évek múltán megint jött Gyuri bácsi. Akkor kezdte el a család fiataljait bérmeákozásra készíteni és angolul tanítani. Többé nem ment el olyan hosszú időre. Mama arra emlékszik, hogy amikor a húgával mentek hozzá nyelv és hittan órákra, mindig fordított vagy gépelt. A legépelt papírjait mamáék Kamilla néninek, Gyuri bácsi nővérenek vitték el. Ma már természetesen azt is tudják, hogy Gyuri bácsinak a legidősebb nővére, aki védőnőként és ápolónőként dolgozott, volt testvérenek az egyik legfőbb segítője abban, hogy a Gyuri bácsi írásait több példányban újra gépelje, és elvigye a Bokor kör tagjaihoz, akik olvasták ezeket, majd ők is legépelték, hogy tovább terjesszék.

Gyuri bácsi ekkortól már el tudott menni a családi karácsonyokra, ünnepekre, bár a testvéreivel nem mutatkozott nyilvános helyen. Évtizedek teltek el így. 1997-ben nagy öröm érte a családot. Gyuri bácsi arany miséjén vettek részt mindannyian. Mindenki úgy érezte a családból, hogy ennek a megélése, és megtörténte elégtétel volt azért a rengeteg szenvedésért, amin keresztül kellett menni. Nem csak Gyuri bácsinak volt elégtétel, hanem a család többi tagjának is. Hiszen ahhoz, hogy a legnehezebb évtizedeket kibírják, nagy összefogás, bátorság és sok lemondás kellett. Nem egyszer kellett hátrányt szenvedni és az összetört álmokat, melyek nem teljesülhettek, elengedni.

Amikor a dédnagymamánál játszottam, mindig megmutatott a falon egy kerámiát, amit Gyuri bácsitól kapott. Gyuri bácsi mindenkinek, aki őt bújtatta adott egy ilyen kerámiát, hogy emlékezzenek.

Gyuri bácsi 2010-ben hunyt el. Még én is találkoztam vele, amikor nagyszüleim elhozták Gyöngyösre magukhoz. Az alábbi fénykép az utolsó találkozáson készült. A fényképen Gyuri bácsi és nagymamám húga, Bulányi Katalin láthatóak.

Bár nekem nagyon kevés a személyes emlékem Gyuri bácsiról, remélem, hogy az emlékét méltóképpen meg tudom majd őrizni én is.

Piarista Szakközépiskola, Szakgimnázium és Kollégium (Göd, Jávorka Sándor u. 18.), 9.a.
Témavezető tanár: Magyar Zsolt